

Asia: VN/506/2021

Hallituksen esitys laiksi energiaintensiivisten yritysten sähköistämistuesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Asia: Lausuntopyyntö VN/506/2021 Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi energiaintensiivisten yritysten sähköistämistuesta.

Sahateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä.

Sahateollisuus ry tukee hallituksen esityksen tavoitetta ohjata toiminnanharjoittajia kehittämään teollista tuotantoa hiilineutraaliksi. Sen sijaan hallituksen esityksessä ensin mainittu tavoite korvata päästökaupasta aiheutuvia välillisiä kustannuksia määritellyillä toimialoilla on ongelmallinen.

Hallituksen esityksessä on tehty muutoksia tuen saajien luokitteluun. Metsäteollisuuden alatoimialoista energiaintensiivisten mekaanisen massan ja paperin tuottajien tukeminen saattaa olla heikon kannattavuuden perusteella perusteltua. Hiilivuodon riski on todellinen. On kuitenkin syytä huomioida, että suuri osa näiden toimialojen tuotteista on elinkaarensa päässä, eikä esitetty tuki muuta tilannetta, ainoastaan hidastaa toimialan uudistumista.

Hallituksen esityksen mukaan kemiallisen massan ja viilun valmistus on hyväksytty sähköistämistukikelpoiseksi toimialaksi. Tämä siitä huolimatta, että kemiallisen massan valmistajat ovat itse sähköenergian tuottajia ja myyjiä ja näin jopa hyötyvät korkean päästöoikeuden hinnasta. Lisäksi tukea maksettaisiin jopa itse tuotetun sähkön käytölle. Merkkejä kemiallisen massateollisuuden hiilivuodosta ei myöskään ole näkyvissä, pikemminkin päinvastoin.

Metsäteollisuuden eri toimialojen erilainen kohtelu tukipolitiikassa aiheuttaa epäsuorasti kilpailuvääristymän. Paperin- ja massan tuottajayritykset ovat pääosin myös sahatavaran tuottajia ja toimivat samoilla raaka-aine- ja tuotemarkkinoilla kuin ei-integroitunut sahateollisuus. Vain integroituneille yrityksille maksetut tuet vääristävät kilpailua ja tuovat integraateille kilpailuetua esim. puun hankinnassa ja vahvistavat näiden hintakilpailukykyä myös sahatavaramarkkinalla. Sahateollisuutta uhkaa kuitenkin samanlainen hiilivuoto kuin massa- ja paperiteollisuuttakin, sillä Suomen osuus globaalista havusahatavarakaupasta on vain kolme prosenttia. Sahateollisuuden tulisikin kuulua hiilivuotosektorin ja sähköistämistuen piiriin.

Vaihtoehtoisesti hallituksen ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi toimialojen vähähiilitiekarttojen toimeenpanoa tulisi tukea myös niiden toimialojen osalta, jotka eivät kuulu sähköistämistuen piiriin. Sahateollisuus esittää, että hallitus ottaa käyttöön uuden vähähiilisyysinvestointeja vauhdittavan tuki-instrumentin ja varaa siihen lisämäärärahan.

Sahateollisuuden markkinanäkymät ovat vähähiilisenä ja ilmastoystävällisenä toimialana suotuisat. Sahojen kilpailukykyä ei pitäisi heikentää kotikutoisilla tukimekanismeilla metsäteollisuuden sisällä. Hallituksen esityksessä korostetaan, että tukien suuruutta vuosittain on vaikea ennustaa. Esityksessä on kuitenkin tuotu esiin AFRY Consultingin arvio merkittävästi korkeammista tukikustannuksista nykyisellä päästöoikeuden hinnalla. Hallituksen tukiarvio saattaa olla valtion talousvaikutusten kannalta aivan liian pieni.

TEM:n johtama toimialojen hiilitiekarttatyö antaa arvokasta tietoa siitä, miten toimialat aikovat kehittää toimintaansa ja vähentää päästöjään Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Tämän takia olisikin perusteltua, että sähköistämistuki tulisi kokonaisuudessaan suunnata toimintaa kehittäviin ja päästöjä pienentäviin investointeihin esimerkiksi jo laadittujen hiilitiekarttojen mukaisesti. Esitetty 150 miljoonan euron tukikatto on perusteltu, koska vain puolet tuesta ohjataan edellä mainittuihin investointeihin, eikä tähänkään ole esitetty seurantajärjestelmää. Tukikattoa voitaisiin vaikka nostaa, mikäli varmistetaan, että tuki on yrityksille aidosti hiilivuodon kannalta tarpeellinen ja edistää vähähiilisyshankkeita.

Päästökauppakompensaatiota ja nyt sähköistämistukea on perusteltu sillä, että järjestelmät ovat käytössä kilpailijamaissa EU:ssa. Tukijärjestelmää ei kuitenkaan ole otettu käyttöön Ruotsissa – mikä lienee toimintaympäristönä lähinnä Suomea. Tästä huolimatta Ruotsi on edennyt päästöjen vähentämisessä ja uusiutuvan energian käyttöön otossa merkittävästi Suomea nopeammin.

Yhteenveto

Hallituksen esitys sähköistämistueksi on varsin kunnianhimoton päästökauppakompensaation jatke, joka hidastaa fossiilisista polttoaineista luopumista ja pidentää siirtymäaikaa hiilettömään yhteiskuntaan ja aiheuttaa metsäsektorilla kilpailuvääristymän elinkaarensa lopussa olevien tuotteiden eduksi. Lisäksi tuen suuruuteen liittyy merkittäviä riskejä. Näitä ongelmia voitaisiin pienentää esimerkiksi edellyttämälle tukien ohjaamista 100 prosenttisesti tavoitteellisesti päästöjä vähentäviin investointeihin. Lisäksi tukien aiheuttama kilpailuvääristymä tulisi oikaista sisällyttämällä sahateollisuus tuen piiriin kuuluvien toimialoihin.

Kostilainen Anniina

Perttilä Kari
Sahateollisuus ry - Kai Merivuori